

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **S. T. i L. S.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 28 marca 2023 r.

wniosku obrońcy skazanego S. T

o wyłączenie od udziału w sprawie V KK 420/20 SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Pawła Kołodziejskiego i SSN Ryszarda Witkowskiego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

na podstawie art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 t.j. z dnia 21.10.2021 ze zm.) i art. 41 § 1 k.p.k. a *contrario*

postanowił:

wniosek o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Pawła Kołodziejskiego i SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w sprawie o sygn. akt V KK 420/20 pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanego S. T. na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. wniósł o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Pawła Kołodziejskiego i SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. V KK 420/20. W uzasadnieniu wniosku wskazał, iż objęci wnioskiem sędziowie nie posiadają przymiotu niezawisłego i bezstronnego sądu, który to standard określony został w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Treść wniosku nakazuje uznać, że brak

owego przymiotu obrońca wywodzi z kwestii powołania SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Pawła Kołodziejskiego i SSN Ryszarda Witkowskiego na urząd sędziego Sądu Najwyższego przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W ocenie wnioskującego rozpoznanie kasacji SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Pawła Kołodziejskiego i SSN Ryszarda Witkowskiego skutkować będzie naruszeniem standardu wynikającego z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Wniosek w aktualnym stanie procesowym należy uznać za niedopuszczalny z mocy ustawy, co skutkować musi pozostawieniem go bez rozpoznania.

Z przedstawionej w nim argumentacji wynika, że jego autor domaga się wyłączenia SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Pawła Kołodziejskiego i SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania sprawy zarejestrowanej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt V KK 420/20 ze względu na wadliwą procedurę powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Z treści art. 41 § 1 k.p.k., na który powołuje się obrońca, wynika, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie. Judykatura ukształtowała na gruncie art. 41 § 1 k.p.k. określony katalog przesłanek wyłączenia sędziego, które wywodzą się z relacji sędziego i strony postępowania, oceny zachowania sędziego w toku rozpoznania sprawy, czy też jego zachowania i wypowiedzi poza rozprawą dotyczących przedmiotu procesu.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 4 marca 2020 r., P 22/19, stwierdził, że art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269), jest niezgodny z art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Oznacza to, że decyzja o wyłączeniu

sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie może przyjmować za podstawę faktyczną okoliczności, iż dany sędzia został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa działającej i ukształtowanej na podstawie obecnie obowiązujących przepisów, czego domaga się obrońca. Jakiegokolwiek działanie (w tym orzekanie) kwestionujące ostateczność wyroków Trybunału Konstytucyjnego stanowiłoby oczywiste naruszenie art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, będącej zgodnie z jej art. 8 ust. 1 najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie zaś organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji). Nie można więc niejako pod pozorem „walki o praworządność” podejmować żadnych działań w sposób oczywisty sprzecznych z ustawą zasadniczą. Podstawą takich działań nie może być także w omawianym zakresie standard wynikający z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, który również musi być zgodny z Konstytucją. Nadto Konwencja ta nie przewiduje samodzielnego uregulowania dotyczącego możliwości i podstaw wyłączenia sędziów sądów krajowych od orzekania.

Zwrócić należy także uwagę, że obowiązujący od dnia 15 lipca 2022 roku art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 t.j. z dnia 21.10.2021 ze zm.) – bezwzględnie i jednoznacznie wskazuje, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności.

W istocie zatem okoliczności te mogą być badane wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym. Przepis ten jest przepisem późniejszym względem art. 41 § 1 k.p.k., jako że został dodany przez art. 1 pkt 24 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U.2022.1259) zmieniającej ustawę o Sądzie Najwyższym z dniem 15 lipca 2022 r. W istocie wprowadził on szczególne postępowanie, którego przedmiotem jest właśnie badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu oraz postępowania po powołaniu. Zakres przedmiotowy tego unormowania jest niewątpliwie odmienny od zakresu przewidzianego przez art. 41 § 1 k.p.k., o czym przesądza przywołany wyżej wyrok TK o sygn. P 22/19. **Test niezależności i niezawisłości**

przewidziany w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym to jedyne narzędzie mające umocowanie prawne, przewidziane przez obowiązujące na terenie Rzeczypospolitej Polskiej prawo, pozwalające na możliwość weryfikacji bezstronności i niezawisłości sędziego Sądu Najwyższego. W razie złożenia odpowiedniego, spełniającego warunki formalne wniosku, kontroli tej dokonuje się w kontekście dwóch kryteriów, a więc okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego i jego postępowaniu już po powołaniu. Tymczasem w realiach sprawy te właśnie okoliczności podniósł obrońca, ale nie we wniosku opartym na art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a we wniosku o wyłączenie złożonym na podst. art. 41 § 1 k.p.k., który akurat w tym zakresie został uznany za sprzeczny z Konstytucją.

Wniosek obrońcy o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Pawła Kołodziejskiego i SSN Ryszarda Witkowskiego nie może być więc procedowany w trybie art. 41 § 1 k.p.k. – i to z kilku powodów, o których wspomniano powyżej.

Po pierwsze, okoliczności, na które powołał się obrońca, nie wchodzą w zakres unormowania art. 41 § 1 k.p.k., zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., P 22/19. Orzekanie na tej podstawie byłoby oczywiście niezgodne z Konstytucją, choćby z jej art. 7. Zasadniczo już sama ta okoliczność determinuje niedopuszczalność składania wniosku z tak określonymi podstawami wyłączenia, a w konsekwencji konieczność pozostawienia go bez rozpoznania. Po wtóre jednak, treść art. 29 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym przesądza, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Wreszcie, przepis art. 29 § 5 uSN jest przepisem późniejszym względem art. 41 § 1 k.p.k. Moment jego wprowadzenia do porządku prawnego w myśl zasady *lex posterior derogat priori* implikuje skutek derogujący z art. 41 § 1 k.p.k. tej jego części, w której przedmiot obu regulacji mógłby się pokrywać.

Konsekwencją tego stanu rzeczy jest konieczność uznania, iż **niedopuszczalne jest stosowanie art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy z treści wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że dotyczy on okoliczności**

przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a tak właśnie jest w niniejszej sprawie. Podstawę wniosku stanowiły tu bowiem okoliczności dotyczące trybu powołania SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Pawła Kołodziejskiego i SSN Ryszarda Witkowskiego, a *de facto* kwestie związane z organem o powołanie wnioskującym, a więc Krajową Radą Sądownictwa, ukształtowaną na drodze nowelizacji z dnia 8 grudnia 2017 r.

Z powyższych względów wniosek obrońcy był niedopuszczalny, co skutkowało koniecznością pozostawienia go przez Sąd Najwyższy bez rozpoznania.

ał